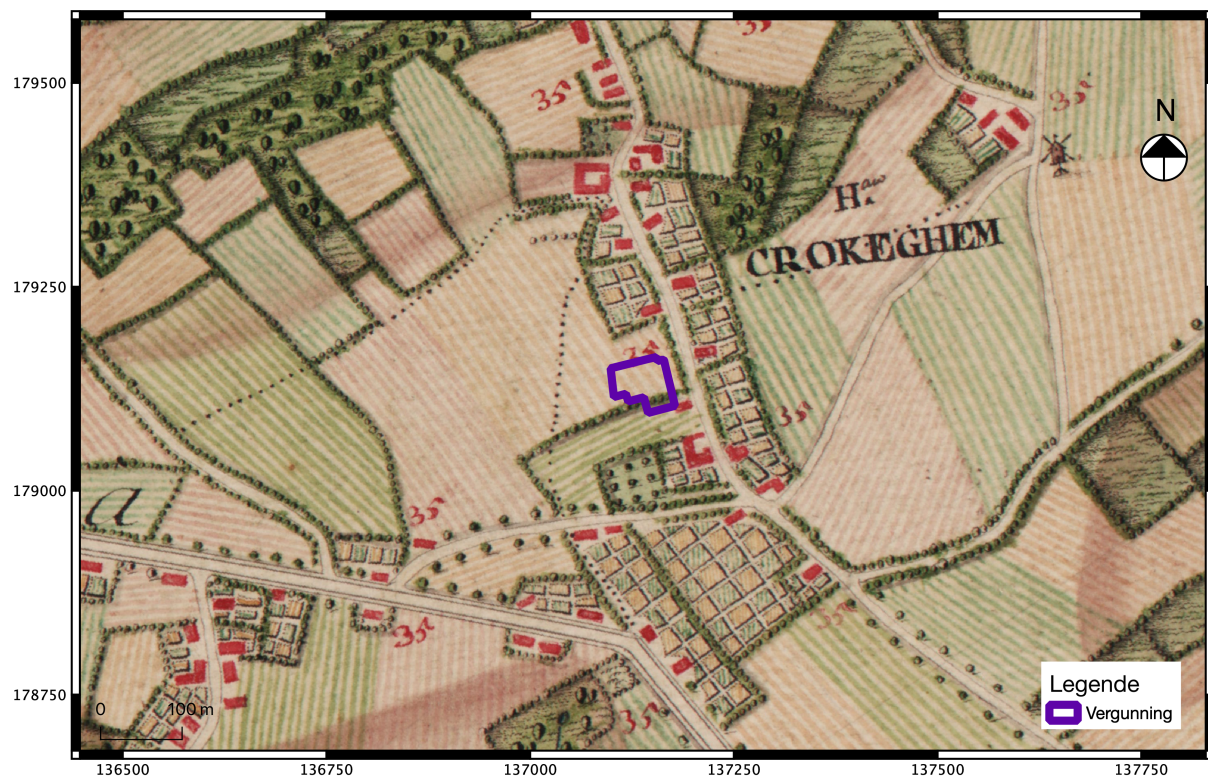


Archeologienota: Uitbreiding van de gemeentelijke basisschool De Springplank (Asse, Oude Dendermondsebaan)



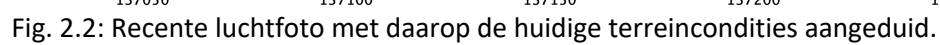
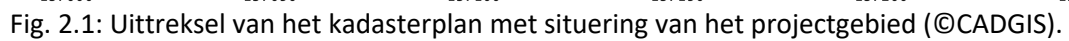
Amber Myngheer

Tienen, 2021
 Studiebureau Archeologie bv

Hoofdstuk 2 Programma van maatregelen

2.1 Administratieve gegevens

Aanleiding:	De opgemaakte archeologienota kadert in een geplande omgevingsvergunning (stedenbouwkundige handelingen) met in totaal een kadastraal oppervlakte van ca. 7259 m ² . Daarmee valt de vergunningsaanvraag binnen de aanvragen waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen 3000 m ² of meer bedraagt (Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013, het Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014 en de Code van Goede Praktijk).
Erkend archeoloog:	Nick Van Liefferinge OE/ERK/Archeoloog/2016/00111 Studiebureau Archeologie bv OE/ERK/Archeoloog/2015/00002
Locatie:	Asse, Oude Dendermondsebaan (fig. 2.2) Bounding box: punt 1: x = 137 093, y = 179 095 punt 2: x = 137 210, y = 179 199 Asse, afd. 1, sectie A , perceel 253E, 254W en 254B (fig. 2.1)
Relevante termen:	Bureauonderzoek, (zand)leemstreek, Romeinse vicus
Bebouwde zones:	Perceel 254W en 254B



2.2 Gemotiveerd advies

Reeds vanaf de metaaltijden bleek het huidige Asse een belangrijk centrum omwille van de gunstige landschappelijke ligging. Toen bestond de regio uit enkele bewoningskernen verbonden via wegen over de heuvelkammen. Voornamelijk vanaf de Romeinse periode werd deze plaats een prominent administratief centrum en verkeerspunt. De *vicus* van Asse bestond uit verschillende bewoningsfasen met een afdekkingslaag van *dark earths* die op verschillende plaatsen gezorgd heeft voor een goede bewaring van de bewoningssporen. Ook tijdens de vroege middeleeuwen wordt bewoning gesuggereerd door de vondst van een Merovingisch grafveld. De terrein bleven in ieder geval ambachtelijk actief tot in de nieuwe tijd.

Er is sprake van droge leemgronden met een gevlekte textuur B horizont en een dikke A-horizont. Het terrein is gelegen op de flank van een heuvel van waaruit een aantal beken ontspringen. Het centrum van Asse is gelegen op de top van de heuvel die het Denderbekken scheidt van het Zenne-Rupelbekken.

Het projectgebied is gelegen langsheen de Oude Dendermondsebaan te Asse (Vlaams-Brabant). Deze regio maakt deel uit van de (zand)leemstreek. Het terrein is gelegen op een heuvelrug van de vallei van de Beekkant en op ca. 480 m ten noordwesten van de Romeinse *vicus* van Asse.

De archeologische potentie met betrekking tot vindplaatsen van jager-verzamelaars (paleolithicum en mesolithicum) is laag. Er zijn op basis van de aardkundige gegevens immers geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van gradiëntzones in het paleolandschap (droge oevergronden of donksites nabij een waterloop) of goed bewaarde, (door holocene sedimenten) afgedekte paleo-loopniveaus (uit de steentijd). Gelet op de situering van het terrein op de flank van een heuvelrug in de leemstreek (op Aba-gronden) kan met hoge graad van zekerheid worden beweerd dat een deel van de sedimenten van oorspronkelijke paleobodem (en het daarmee geassocieerde paleo-loopniveau) is verdwenen door erosieprocessen vanaf het neolithicum (t.g.v. grootschalige ontbossing). Er geldt dus een lage archeologische verwachting voor **artefactenvindplaatsen uit de steentijd** (jager-verzamelaars).

De aanwezigheid van vondsten uit de metaaltijden in de omgeving, de nabijheid van de Romeinse *vicus* van Asse en de continue aanwezigheid van regionale ambachtelijke activiteit gedurende latere periodes, zorgt ervoor dat er een hoge verwachting is voor de aanwezigheid van **(pre)historische vindplaatsen met bodemsporen** binnen het projectgebied vanaf het neolithicum.

Een studie van recente kaarten en luchtfoto's toont dat het projectgebied gedurende de Nieuwste Tijd voornamelijk in gebruik is geweest als akkerland. De aanwezigheid van laatmiddeleeuwse sporensites wordt dan ook als laag ingeschat. Vanaf de jaren '60 tonen luchtfoto's echter de opbouw van de basisschool en de aangrenzende parochie. De aanwezigheid van sporen die in verband staan met de eerste opbouw van de school worden dan ook als hoog ingeschat.

Op basis van het bureauonderzoek kan worden geconcludeerd dat er een archeologische verwachting bestaat voor **(pre)historische vindplaatsen met bodemsporen**.

Archeologisch relevante bouwtechnische informatie

De initiatiefnemer van de geplande werken voorziet bij de bouw van het nieuwe schoolgebouw stabiliteitsproblemen ter hoogte van het nog bestaand gebouwencomplex in de zuidoostelijke sector van het terrein (fig. 2.3). Het is dan ook de uitdrukkelijke wens van de initiatiefnemer om tijdens het prospectieonderzoek geen “storende” proefsleuven aan te leggen op deze specifieke locatie. Wel kan de verstoringsgraad van de gronden worden gecheckt door middel van de aanleg van een kijkvenster van 4 m bij 4 m ter hoogte van de bestaande speelplaats, aangevuld met controleboringen.

In het geval van een positief prospectieresultaat (aanwezigheid van relevante archeologische waarden) in de rest van het projectgebied dient ook deze zuidoostelijke sector van het terrein te worden opgenomen in de afbakening voor verder archeologisch onderzoek wanneer na de aanleg van het kijkvenster als blijkt dat de gronden hier niet diepreikend zijn verstoord door de voormalige bouwwerkzaamheden.

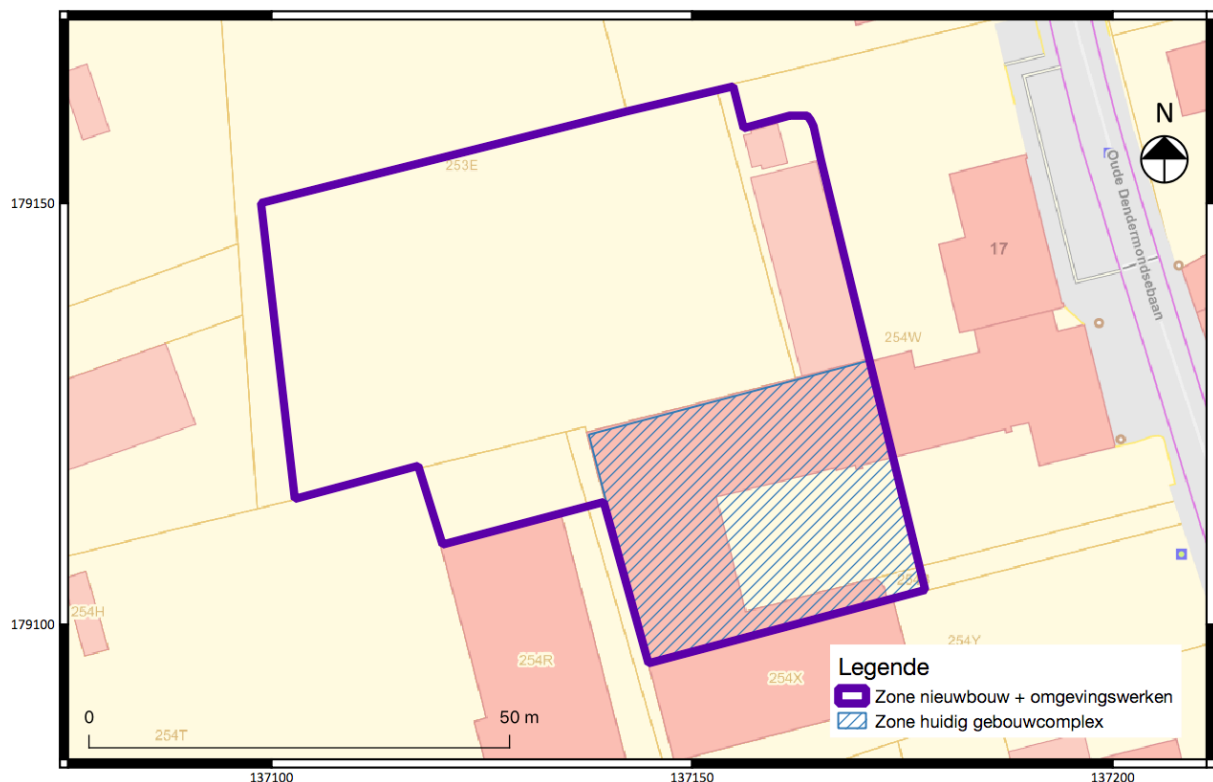


Fig. 2.3: Afbakening van de zone waar stabiliteitsproblemen kunnen optreden bij de bouw van het nieuwe schoolgebouw.

2.3 Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem

2.3.1 Aanleiding van het vooronderzoek¹²

Dit bureauonderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de herinrichting en uitbreiding van de basisschool GBS De Springplank aan de Oude Dendermondsebaan te Asse.

2.3.2 Resultaten van het bureauonderzoek

Het bureauonderzoek heeft aangetoond dat er sprake is van een hoge archeologisch verwachting voor (pre)historische vindplaatsen met bodemsporen (zie gemotiveerd advies).

2.3.3 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

De doelstelling van dit vooronderzoek met ingreep in de bodem betreft het formuleren van uitspraken omtrent de aan- of afwezigheid van één of meerdere archeologische vindplaatsen en de inschatting van het potentieel op archeologische kennisvermeerdering.

Proefsleuvenonderzoek:

De doelstelling van dit uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem betreft het formuleren van uitspraken omtrent de aan- of afwezigheid van één of meerdere archeologische vindplaatsen en de inschatting van het potentieel op archeologische kennisvermeerdering.

De volgende onderzoeksvragen zijn hierbij van belang:

- Op welke dieptes bevinden zich relevante archeologische niveaus?
- Zijn er nog intacte, al dan niet begraven, (paleo)bodems aanwezig?
- In hoeverre is de bodemopbouw, zoals weergegeven op de bodemkaart, recent¹³ verstoord?
- Zijn er archeologische sporen en/of vondstconcentraties aanwezig binnen de grenzen van het vergunningsgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in ruimte en tijd?
- Wat is de aard en de datering van de aanwezige archeologische waarden?
- Is verder archeologisch onderzoek nodig?

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek konden geen volledig verstoorde zones zonder kans op relevante archeologische waarden worden vastgesteld. Het volledige vergunningsgebied (ca. 2085 m²) is dan ook geselecteerd voor verder onderzoek.

Het vooronderzoek in zijn geheel kan als volledig worden beschouwd als er voldoende informatie is gegenereerd om:

¹² Voor een gedetailleerde en met plannen geïllustreerde omschrijving van de geplande werken, zie paragraaf 1.1.3 *Beschrijving van de geplande werken*.

¹³ Hiermee wordt de periode na de Tweede Wereldoorlog bedoeld.

- een te bekrachtigen nota op te maken die de hoogstwaarschijnlijke afwezigheid van een archeologische site afdoende staft.
- een te bekrachtigen nota op te maken die het ontbreken van potentieel op kennisvermeerdering afdoende staft.
- een te bekrachtigen nota op te maken die de onmogelijkheid voor een behoud *in situ* staft en een plan van aanpak hiervoor biedt.
- een te bekrachtigen nota op te maken die de mogelijkheid voor een behoud *in situ* staft en een plan van aanpak hiervoor biedt.

2.3.4 Onderzoeksmethode en -strategie

De keuzes van de methodes voor verder vooronderzoek en het wel/of niet uitvoeren van deze onderzoeken, worden gebaseerd op de volgende vier criteria:

1° is het MOGELIJK deze methode toe te passen op dit terrein (ook kosten-batenanalyse)?

2° is het NUTTIG deze methode toe te passen op dit terrein?

3° is het overdreven SCHADELIJK voor het bodemarchief om de methode toe te passen op het terrein?

4° is het NOODZAKELIJK om deze methode toe te passen op dit terrein (ook kosten-batenanalyse)?

In eerste instantie wordt de opportuniteit van de diverse methoden voor vooronderzoek zonder ingreep in de bodem afgewogen.

Methode	Mogelijk	Nuttig en noodzakelijk	Motivering
Landschappelijk booronderzoek (i.f.v. steentijdtraject)	Nee	Nee	De archeologische potentie met betrekking tot vindplaatsen van jager-verzamelaars (paleolithicum en mesolithicum) is laag. Er zijn op basis van de aardkundige gegevens immers geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van gradiëntzones in het paleolandschap (droge oevergronden of donksites nabij een waterloop) of goed bewaarde, (door holocene sedimenten) afgedekte paleo-loopniveaus (uit de steentijd). Gelet op de situering van het terrein op de flank van een heuvelrug in de leemstreek (op Aba-gronden) kan met hoge graad van zekerheid worden beweerd dat een deel van de sedimenten van oorspronkelijke paleobodem (en het daarmee geassocieerde paleo-loopniveau) is verdwenen door erosieprocessen vanaf het neolithicum (t.g.v. grootschalige

			ontbossing). Er geldt dus een lage archeologische verwachting voor artefactenvindplaatsen uit de steentijd (jager-verzamelaars).
Landschappelijke profielputten (i.f.v. steentijdtraject)	Nee	Nee	Idem landschappelijk booronderzoek
Geofysisch onderzoek	Nee	Nee	Het is niet nuttig om deze methode toe te passen. Geofysisch onderzoek is niet aangewezen omdat dit geen gegevens met betrekking tot de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen kan opleveren. Deze methode is vooral nuttig op terreinen waar ondergrondse lineaire bodemsporen en (muurwerk)constructies met hoge graad van zekerheid worden verwacht op basis van het bureauonderzoek, wat hier niet het geval is.
Veldkartering	Nee	Nee	Voor dit terrein wordt geen voorafgaandelijke veldkartering geadviseerd.

Vervolgens wordt de opportuniteit van de diverse methoden voor vooronderzoek met ingreep in de bodem afgewogen.

Methode	Mogelijk	Nuttig en noodzakelijk	Motivering
Verkennd archeologisch booronderzoek	Nee	Nee	Niet van toepassing.
Waarderend archeologisch booronderzoek	Nee	Nee	
Proefputten in functie van steentijd artefactensites	Nee	Nee	
Proefsleuven en/of proefputten	Nee	Ja	Voor het opsporen van (pre)historische vindplaatsen met bodemsporen is een proefsleuvenonderzoek de meest accurate onderzoekstechniek voor het verkrijgen van accurate resultaten.

De onderzoeksdoelen zijn succesvol bereikt wanneer de vooropgestelde onderzoeksvragen en de bijkomende onderzoeksvragen die opgesteld worden naar aanleiding van elk *assessment* zijn beantwoord.

Op basis van bovenstaande afwegingen wordt een **vervolgonderzoek in uitgesteld traject** geadviseerd. Op basis van hogerstaande afwegingen wordt een vooronderzoek voorgesteld dat bestaat uit een **proefsleuvenonderzoek** voor een zone met een oppervlakte van ca. 2085 m². Door de zeer strakke timing voor de aanvraag van de vergunning is het echter niet mogelijk om verder onderzoek op dit moment al uit te voeren. Het vooronderzoek wordt daarom geadviseerd in een uitgesteld traject.

2.3.5 Onderzoekstechnieken

2.3.5.1 Proefsleuvenonderzoek en controle bodemverstoring

De sleuven worden aangelegd volgens de Code van Goede Praktijk versie 4.0 hoofdstuk 8.6. Omwille van de praktische reden wordt geopteerd voor de aanleg van drie sleuven (fig. 2.6). De sleuven zullen een noordwest-zuidoost oriëntatie hebben, evenwijdig t.o.v. de lange zijden van het vergunningsgebied. Omwille van praktische aspecten zoals snelheid en efficiëntie wordt geopteerd voor 2 m brede, parallelle proefsleuven met een tussenafstand die ca. 15 m bedraagt, gerekend vanuit de centrale lengte-as van de sleuven. De sleuven worden aangelegd tot op de archeologisch relevante vlakken. De dekingsgraad van 12,5 % wordt conform de Code Goede Praktijk opgesplitst in 10 % sleuven en 2,5 % kijkvensters. Indien een archeologische site wordt aangetroffen, worden extra proefsleuven en/of kijkvensters gegraven om een afbakening van de site te bekomen.

Los van het al dan niet uitvoeren van een prospectietraject voor steentijdarcheologie (jager-verzamelaars) dient er ook tijdens een proefsleuvenonderzoek de nodige aandacht te worden besteed aan steentijdvindplaatsen die bestaan uit (concentraties van) lithisch materiaal. Indien tijdens het onderzoek dergelijk lithisch materiaal wordt aangetroffen, worden deze in 3D opgemeten en geregistreerd. Indien nodig wordt, nog tijdens het veldwerk, het materiaal voorgelegd aan een materiaaldeskundige.

De proefsleuven en eventuele kijkvensters worden uitgegraven met een graafmachine met een tandenloze bak. Kijkvensters worden gebruikt om sporenconcentraties nader te bekijken, maar ook om schijnbaar lege zones te controleren.

De terreinen dienen vrij toegankelijk te zijn. Er mogen geen bodemingrepen plaatsvinden in het plangebied vooraleer alle noodzakelijke archeologische onderzoeken zijn afgerond. Eventuele sloopwerken mogen enkel bovengronds plaatsvinden. Ondergrondse constructies worden hierbij niet verstoord en blijven ter plaatse zitten tot na het nodig archeologisch onderzoek. Daarnaast mag ook de bodem enkel bovengronds worden gerooid. Eventuele verharding wordt met nodige omzichtigheid weggehaald.

Indien echter anderzijds blijkt tijdens het proefsleuvenonderzoek dat de ondergrond sterk verstoord is, kan overgeschakeld worden op proefputten in de lijn van de sleuven met een tussenafstand van ca. 5 m (of volgens het voortschrijdend inzicht van de veldwerkleider) teneinde de mogelijke verstoring (en) snel en efficiënt in kaart te brengen.

Ter hoogte van het bovengronds gesloopte gebouwencomplex in de zuidoostelijke sector van het terrein wordt een kijkvenster van 4 m bij 4 m aangelegd om de verstoringsgraad van de gronden te checken. Dit kijkvenster wordt uitgegraven met een minigraver binnen het areaal van de bestaande speelplaats.¹⁴ Aanvullend kunnen er max. twee controleboringen worden uitgevoerd in deze zone.

¹⁴ Tijdens de werking van de school zal dit overlast geven (verkleinen van de speelplaats e.d.). Indien dit tijdens de zomervakantie zal gebeuren, is dit minder een probleem. De rubberen tegels worden dan verwijderd (voor recuperatie).

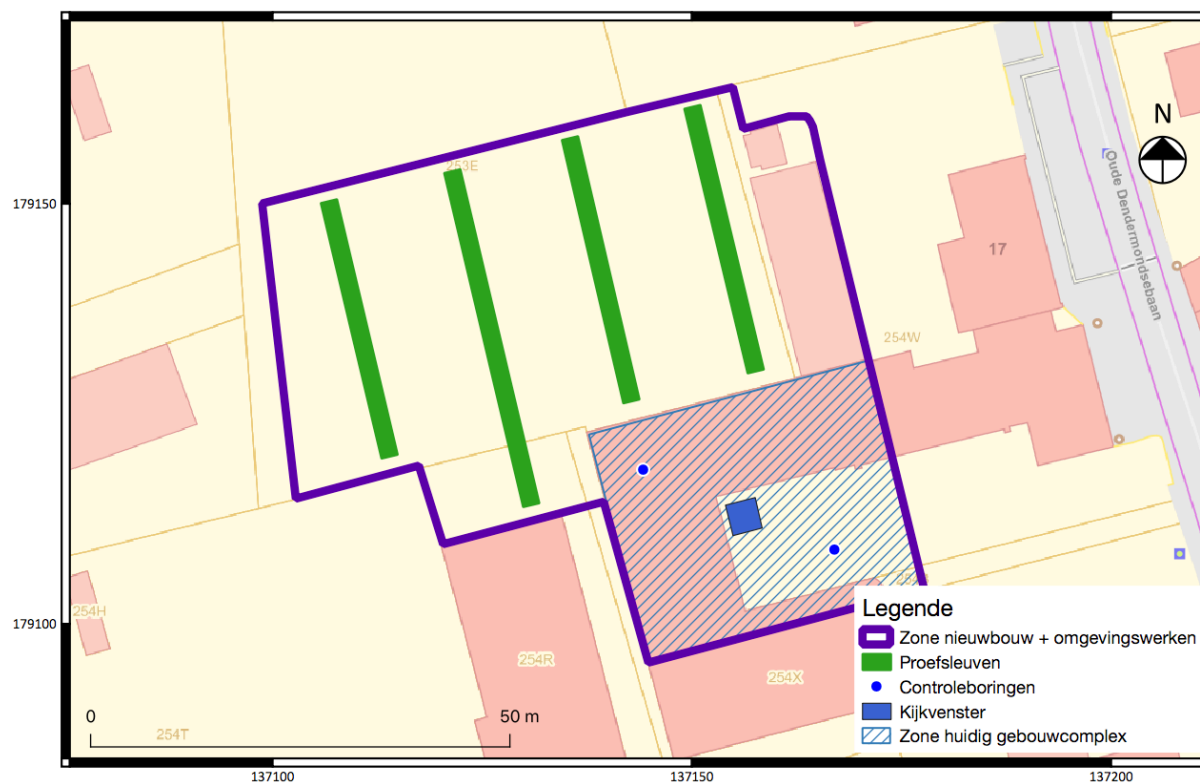


Fig. 2.6: Synthesepan van de voorziene onderzoekstechnieken.



Fig. 2.7: Situering van het kijkvenster op de speelplaats.

2.3.6 Voorziene afwijkingen

- Afwijkingen t.o.v. de vooropgestelde bepalingen in dit programma van maatregelen en/of de Code van Goede Praktijk worden niet onmiddellijk verwacht, maar dienen te worden gemotiveerd in het verslag van resultaten bij de nota.
- In het geval van een positief prospectieresultaat (aanwezigheid van relevante archeologische waarden) in de rest van het projectgebied dient ook de zuidoostelijke sector van het terrein te worden opgenomen in de afbakening voor verder archeologisch onderzoek wanneer uit de resultaten van de controleboringen blijkt dat de gronden hier niet diepreikend zijn verstoord door de voormalige bouwwerkzaamheden.